

Arbeidsmarkedet nå - september 2012

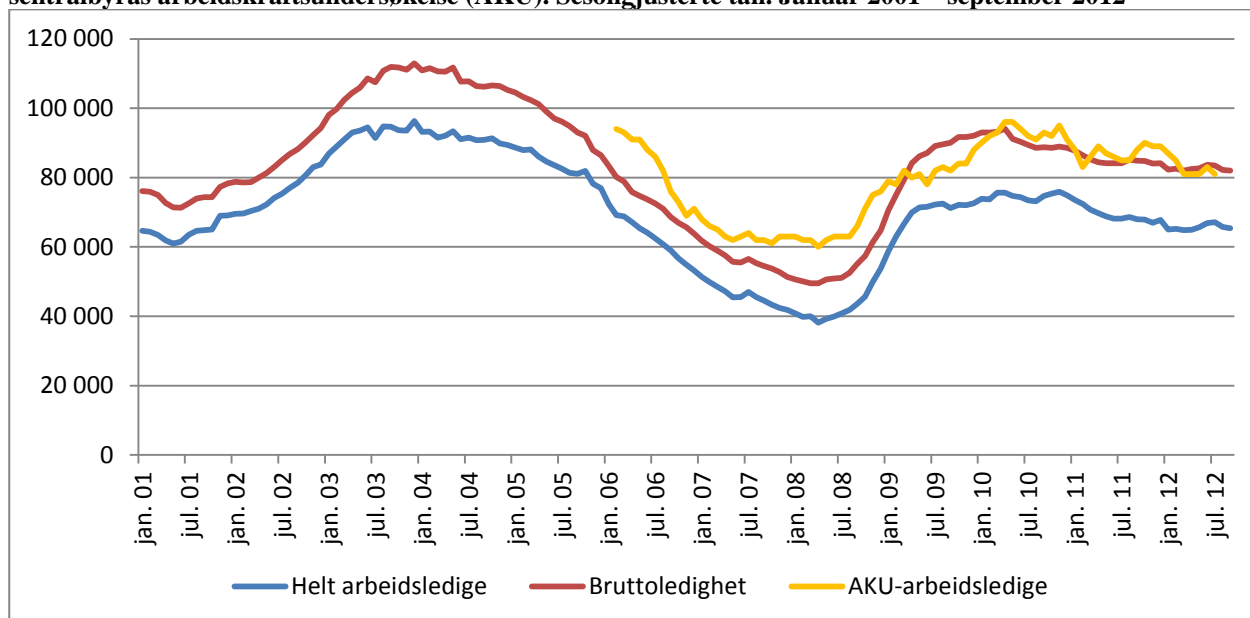
"Arbeidsmarkedet nå" er et månedlig notat fra Utredningsseksjonen i Arbeids- og velferdsdirektoratet. Notatet er skrevet av Karl Jacobsen, Karl.Jacobsen@nav.no, 28. september 2012.

Stabil bruttoledighet

Bruttoledigheten gikk ned med 200 personer i september, viser sesongjusterte tall. Antallet helt ledige gikk ned med 300 personer. Bruttoledigheten har holdt seg forholdsvis stabil gjennom året, og nivået i september er om lag som ved utgangen av januar.

Ved utgangen av september var bruttoledigheten på 78 000, og dette er 2 400 færre enn i fjor. Bruttoledigheten tilsvarer 3,0 prosent av arbeidsstyrken. Det er 63 100 registrert helt ledige, og dette er 2 200 færre enn i fjor.

Figur 1. Utviklingen i antallet registrerte helt arbeidsledige, bruttoledigheten og arbeidsledige ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelse (AKU). Sesongjusterte tall. Januar 2001 – september 2012

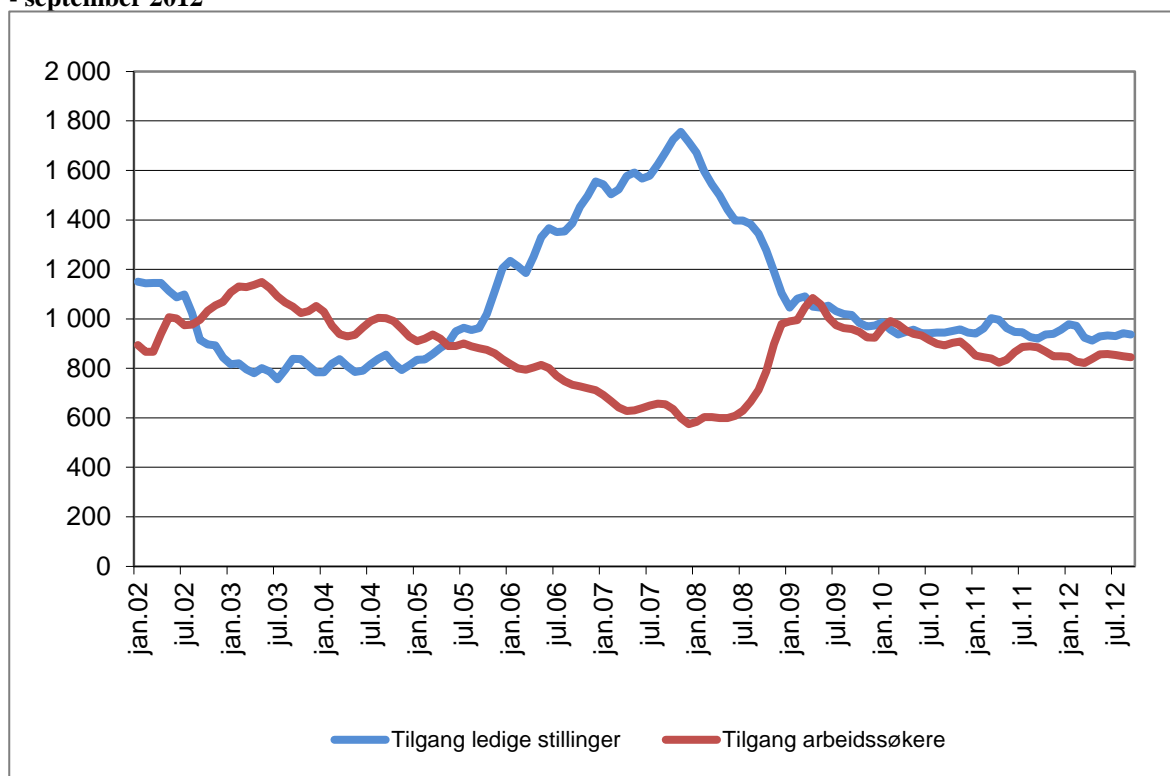
Kilde: NAV og SSB

Stabil tilgang på nye arbeidssøkere

Tilgangen på nye arbeidssøkere¹ per virkedag fortsetter den stabile utviklingen som har vært siden i sommer, ifølge sesongjusterte tall. I vår økte tilgangen på nye arbeidssøkere per virkedag for første gang siden i fjor sommer. Sammenlignet med september i fjor er tilgangen på nye arbeidssøkere 5 prosent lavere i september i år. Antallet arbeidssøkere med søkervarighet under 4 uker som enten er helt ledig eller på ordinære tiltak er i september 4 prosent lavere enn på samme tid i fjor.

¹ Inkluderer helt ledige, delvis ledige, ordinære tiltaksdeltakere og andre arbeidssøkere.

Figur 2. Tilgang av arbeidssøkere per virkedag og tilgang av ledige stillinger per virkedag.² Trend. Januar 2002 - september 2012

Kilde: NAV

Stabil tilgang av ledige stillinger

Tilgangen på ledige stillinger per virkedag i september var om lag uendret fra august, viser sesongjusterte tall. Nivået i september er som gjennomsnittet for det siste året.

Sammenlignet med september i fjor, er tilgangen på ledige stillinger uendret i september. Meglere og konsulenter (-29 %) og bygg- og anlegg (-21 %) er yrkesgruppene som har hatt størst prosentvis nedgang i tilgang på ledige stillinger det siste året. Barne- og ungdomsarbeid³ (34 %) og industriarbeid (17 %) er yrkesgruppene som har hatt størst oppgang.

Utviklingen i norsk økonomi

SSBs investeringsstatistikk for olje- og gassvirksomheten for 3. kvartal indikerer en markant oppgang i petroleumsinvesteringene i år og at veksten blir sterk også neste år. Investeringsanslaget for 2012 er 33 milliarder høyere enn tilsvarende tall for 2011. 2013-anslaget er 32 milliarder høyere enn tilsvarende anslag for 2012, og er det høyeste målt i løpende priser siden 1995. Fra 2012 til 2013 er det kun anslagene for rørtransport som viser nedgang. Anslagene for feltutbygging, felt i drift, letevirkosmhet og landvirkosmhet vokser alle fra 2012 til 2013.

Produksjonsindeksen for industrien viser at norsk industriproduksjon i perioden mai - juni økte med 2 prosent fra forrige tremånedersperiode. Det var klar vekst i bygging av skip og plattformer og i

² Omfatter stillinger utlyst i media, registrert av arbeidsgiver på nav.no eller meldt til NAV.

³ Den store økningen i antallet utlyste stillinger innen barne- og ungdomsarbeid henger trolig sammen med den nye yrkesklassifiseringen NAV innførte i januar i år. Se spesielle forhold nederst i notatet.

næringsmiddelindustrien. Trelast- og trevareindustrien og kjemiske råvarer hadde nedgang i produksjonen. Sammenlignet med samme tid i fjor var industriproduksjonen i juni 7,6 prosent høyere.

Utenrikshandelen med varer viser at handelsoverskuddet utenom skip og oljeplattformer, som fra januar til august i år er på 305 milliarder kroner, i hoveddel utgjøres av råolje, naturgass og kondensater. Nettoeksportverdien av råolje, naturgass og kondensater tilsvarte 128 % av handelsoverskuddet med varer, mens verdien til fastlandets nettoeksport, som var negativ, tilsvarte 28 % av handelsbalansen uten skip og oljeplattformer så langt i år. Sammenlignet med januar – august i fjor er handelsbalansen med varer utenom skip og oljeplattformer 17,8 % høyere for samme periode i år. Økning i nettoeksport av råolje, naturgass og kondensater bidro til å trekke handelsbalansen med varer uten skip og oljeplattformer opp med 19,3 prosentpoeng, mens fastlandshandelen bidro til å trekke handelsbalansen ned med 1,5 prosentpoeng.

Utviklingen i internasjonal økonomi

Utviklingen i den amerikanske økonomien er fortsatt svak. BNP-veksten i USA bremses opp i andre kvartal. Målt i årlig rate vokste BNP i andre kvartal med 1,3 prosent. Ytterligere kutt i offentlige utgifter var med på å bidra til oppbremsingen. Siden starten av året har arbeidsledigheten vært i området 8,1 – 8,3 prosent, og i august var den 8,1 prosent. Som respons på den svake økonomiske utviklingen har den amerikanske sentralbanken iverksatt nye tiltak med mål om å stimulere økonomien til høyere vekst. Tiltakene innebærer at den amerikanske sentralbanken forsøker å tilføre likviditet i markedene ved å trykke nye penger som blir brukt til å kjøpe private verdipapirer. Dette er tredje runde med ekstraordinære tiltak utført av den amerikanske sentralbanken etter finanskrisen i 2008.

I Europa er utviklingen enda svakere enn i USA. I andre kvartal var det BNP-nedgang i EU. I juli var ledigheten i EU på 10,4 prosent, og i eurolandene var den på 11,3 prosent. Også Den europeiske sentralbanken (ESB) har åpnet for bruk av ekstraordinære tiltak for å stimulere økonomien i eurosonen. ESB har åpnet for å garantere lave lånerenter til de Sør-europeiske landene som har slitt med høye lånekostnader. Dette kan ESB gjøre ved å trykke nye penger som de bruker til å kjøpe statsobligasjoner fra disse landene, og på den måten presse statsrentene ned. Etter at ESB åpnet for slike tiltak, har rentene til de Sør-europeiske landene gått ned.

Mye av den globale veksten de siste årene har vært drevet av vekst i fremvoksende økonomier, og særlig Kina. Flere indikatorer tyder nå på at utviklingen i Kina kan bli svakere enn den sterke trenden som har vært de siste årene. I andre kvartal var BNP i Kina 7,6 prosent høyere enn på samme tid i fjor. Dette er betydelig under gjennomsnittlig årsvekst de siste årene. For ellefte måned på rad viser innkjøpssjefenes forventningsindeks (PMI) negativ utvikling i kinesisk industriproduksjon. Sentralbanken har satt i gang tiltak for å stimulere økonomien, men fare for høy inflasjon gjør at sentralbankens handlingsfrihet er mer begrenset enn tidligere da inflasjonen var lavere. OECDs ledende indikatorer fra september tyder også på oppbremsing i Kinas vekst.

Små endringer også på yrkesnivå

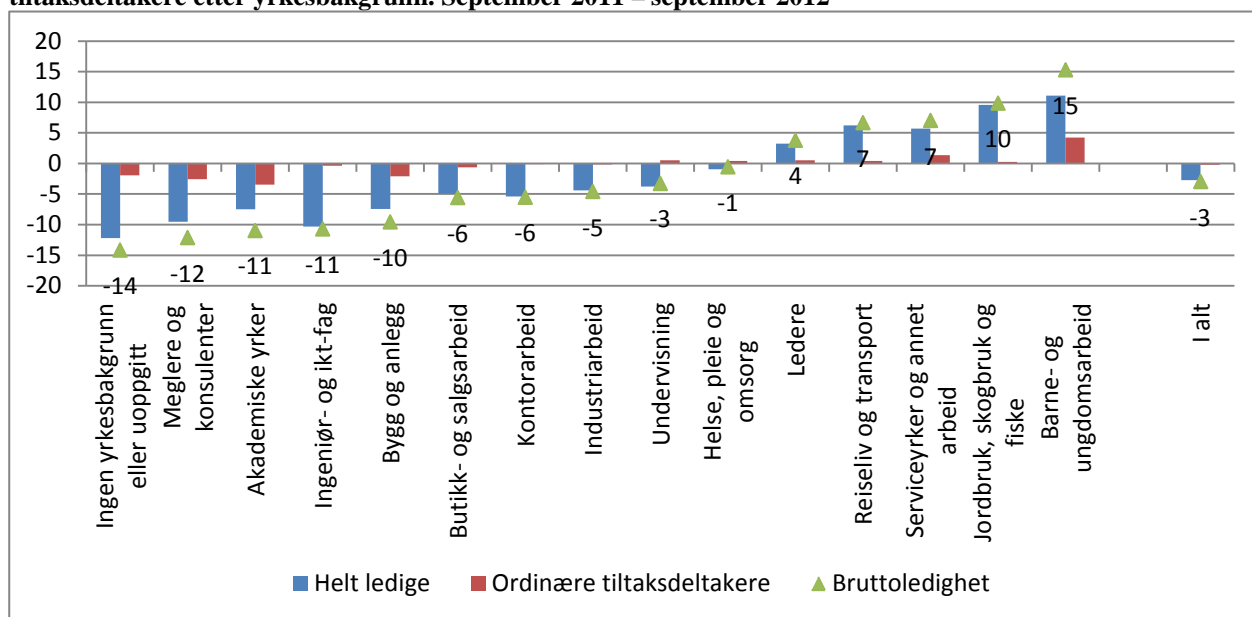
Utviklingen i bruttoledigheten, som er stabil for landet samlet, er ifølge sesongjusterte tall ganske stabil også på yrkesnivå. Oppgangen i bruttoledigheten i bygg og anlegg som var i vår er, etter tredje måned på rad med nedgang reversert. Serviceyrker og annet arbeid er yrkesgruppen som har hatt størst oppgang den siste måneden, både absolutt og relativt (2%) sett. De uten yrkesbakgrunn

eller uoppgitt hadde størst prosentvis nedgang i bruttoledigheten (-2%). Nedgangen for denne gruppa kan henge sammen med omleggingen av yrkesklassifiseringen gjort av NAV i januar. Se «spesielle forhold» nederst i notatet. Det er nå kommet en del nye yrker som tidligere ikke fantes i yrkesklassifiseringen. Dette kan ha medført at det nå er færre som kommer i gruppa med uoppgitt yrke. Figur 12 og 13 viser utviklingen i bruttoledigheten for de ulike yrkesgruppene de siste fire årene.

Sammenlignet med i fjor er bruttoledigheten i september i år lavere for de fleste yrkesgruppene. Barne- og ungdomsarbeid (15 %) har hatt størst oppgang i bruttoledigheten det siste året. Veksten som har vært i bruttoledigheten for denne gruppen henger trolig sammen med omleggingen av yrkesklassifiseringen som NAV gjorde i januar. Se «spesielle forhold» nederst i notatet. Tidligere fantes ikke yrkene barnehage- og skolefritidsassistent eller skoleassistent i yrkesklassifiseringen, og mange med denne bakgrunnen ble trolig registrert som ledige med ukjent yrkesbakgrunn. De uten yrkesbakgrunn eller uoppgitt (-14 %) og meglere og konsulenter (-12 %) har hatt størst nedgang i bruttoledigheten det siste året.

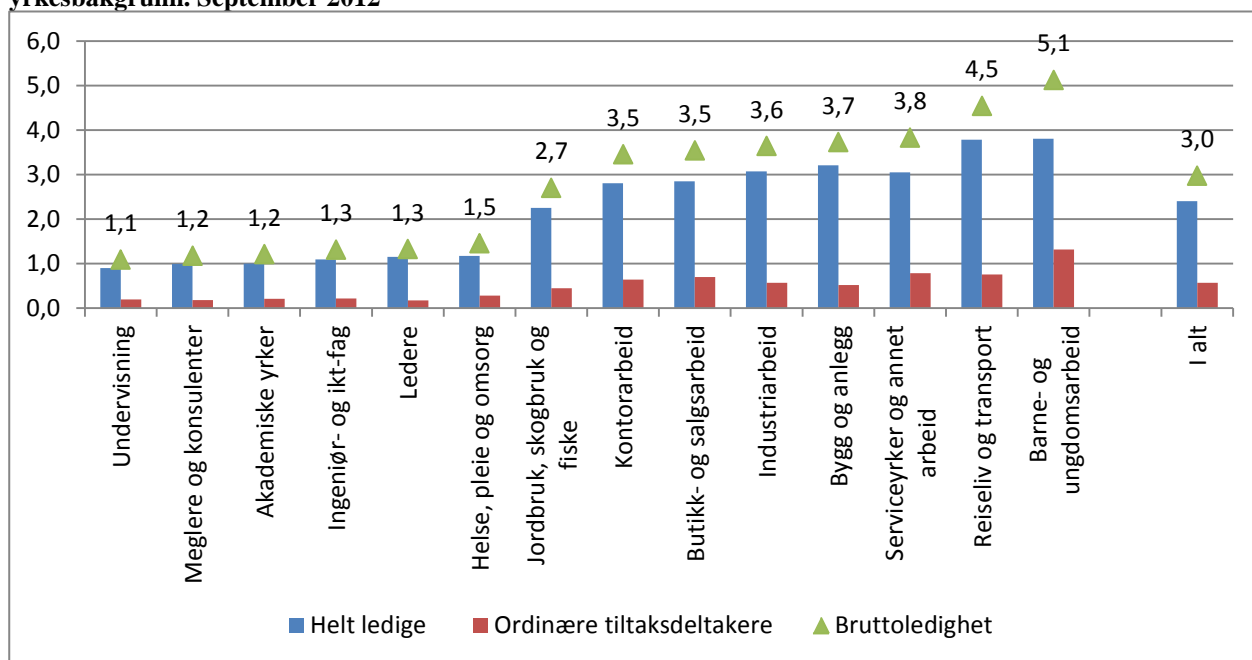
Som andel av arbeidsstyrken er bruttoledigheten i september høyest for barne- og ungdomsarbeidere (5,1 %) og reiseliv og transport (4,5 %), mens den er lavest for undervisning (1,1 %), meglere og konsulenter (1,2 %) og akademiske yrker (1,2 %).

Figur 3. Prosentvis endring i bruttoledigheten, dekomponert i endring for helt ledige og ordinære tiltaksdeltakere etter yrkesbakgrunn. September 2011 – september 2012

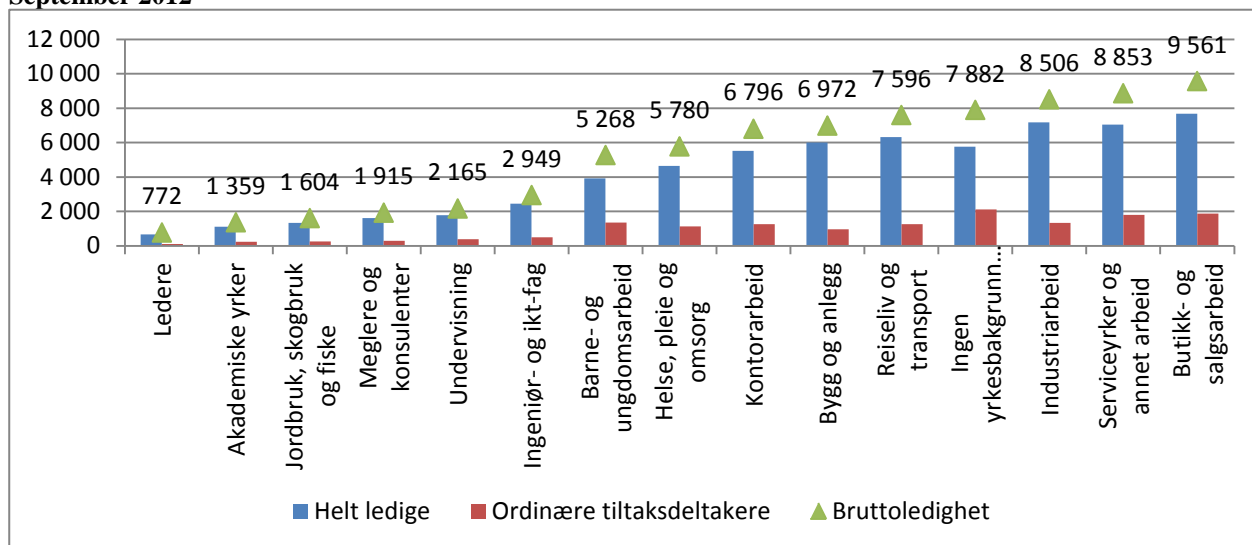
Kilde: NAV

Figur 4. Bruttoledigheten, helt ledige og ordinære tiltaksdeltakere i prosent av arbeidsstyrken etter yrkesbakgrunn. September 2012

Kilde: NAV

Figur 5. Bruttoledigheten, helt ledige og ordinære tiltaksdeltakere etter yrkesbakgrunn. Antall personer. September 2012

Kilde: NAV

Industriarbeid

Innen industriarbeid, hvor bruttoledigheten tilsvarer 3,6 prosent av arbeidsstyrken, er det flest ledige næringsmiddelarbeidere og prosess- og maskinoperatører. Mellomledere, automatikere og elektriske montører og prosess- og maskinoperatører er de eneste gruppene innen industriarbeid som har hatt økning i ledigheten det siste året.

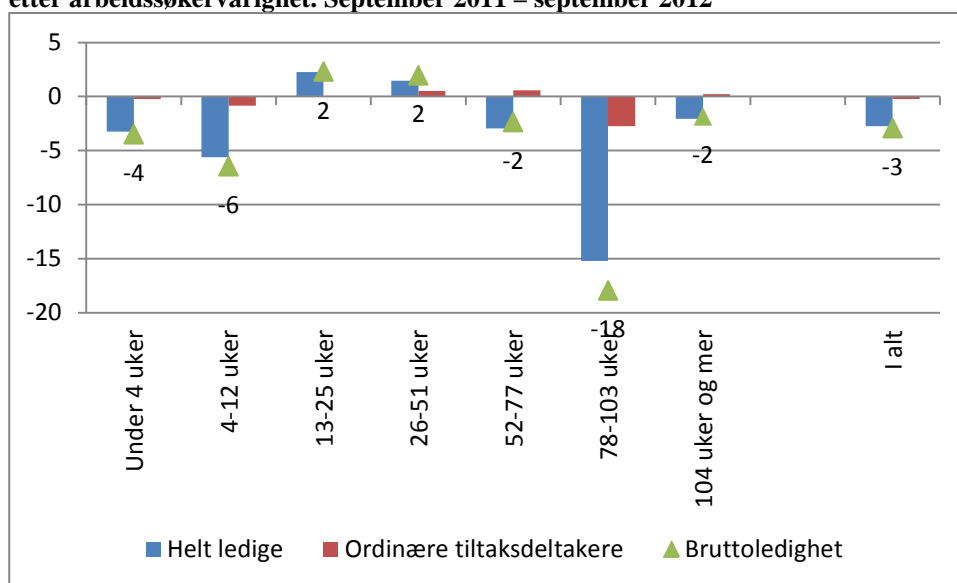
Bygg og anlegg

Andre bygningsarbeidere og snekkere og tømrere utgjør over halvparten av de ledige innen bygg og anlegg. Anleggsarbeidere, som har hatt en liten økning i ledigheten det siste året, er den eneste gruppen i bygg og anlegg som har hatt en økt ledighet. Bruttoledigheten for bygg og anlegg tilsvarer 3,7 prosent av arbeidsstyrken

Størst nedgang for de med søkervarighet over et år

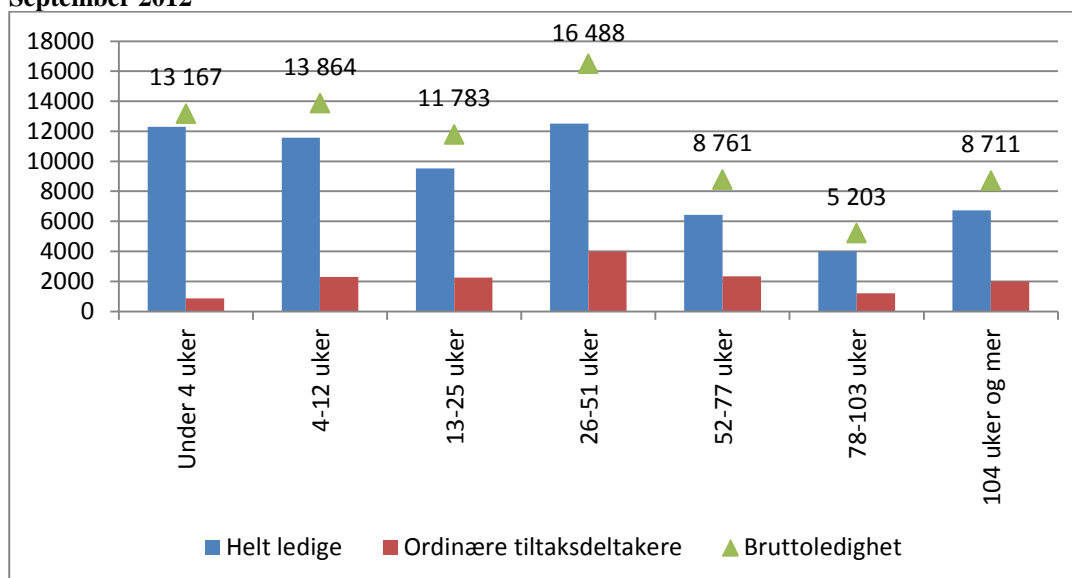
Halvparten av de som enten er helt ledige eller på ordinært arbeidsmarkedstiltak i september har en søkervarighet på under et halvt år. Bruttoledigheten har falt for både de som har vært arbeidssøkere under et år (-2 %) og over et år (-6 %). Den prosentvise nedgangen har vært størst for de som har vært arbeidssøkere mellom 78 – 103 uker (-18 %). Det har vært en oppgang i bruttoledigheten for arbeidssøkere med varighet mellom tre måneder og et år.

Figur 6. Prosentvis endring i bruttoledigheten, dekomponert i endring i helt ledige og ordinære tiltaksdeltakere etter arbeidssøkervarighet. September 2011 – september 2012

Kilde: NAV

Figur 7. Bruttoledigheten, helt ledige og ordinære tiltaksdeltakere etter arbeidssøkervarighet. Antall personer. September 2012

Kilde: NAV

Forskjeller over landet

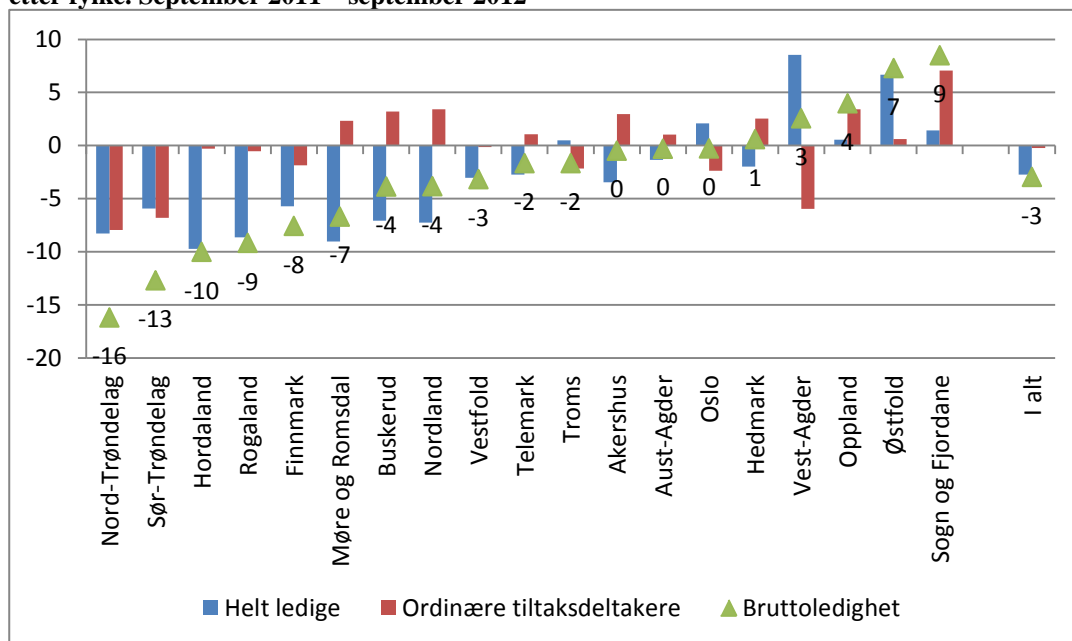
Bruttoledigheten den siste måneden har ifølge sesongjusterte tall gått opp for om lag halvparten av fylkene. Sogn og Fjordane (6 %) hadde den største økningen i bruttoledigheten, mens den har gått mest ned i Nord-Trøndelag (-7 %). Målt i antall personer hadde Oslo størst oppgang i

bruttoledigheten, mens Rogaland, Hordaland og Nord-Trøndelag hadde størst nedgang. Figur 14 i figurvedlegget viser utviklingen i sesongjusterte tall for ulike regioner siden januar 2008.

Nivået på bruttoledigheten har det siste året gått mest ned i Nord-Trøndelag (-16 %) og Sør-Trøndelag (-13 %). Sogn og Fjordane (9 %) og Østfold (7 %) har hatt størst økning i nivået på bruttoledigheten. Østfold er et industrifylke hvor arbeidsmarkedet kan være følsomt for de svake konjunktorene internasjonalt, og dette kan være med på å forklare oppgangen i bruttoledighet i fylket.

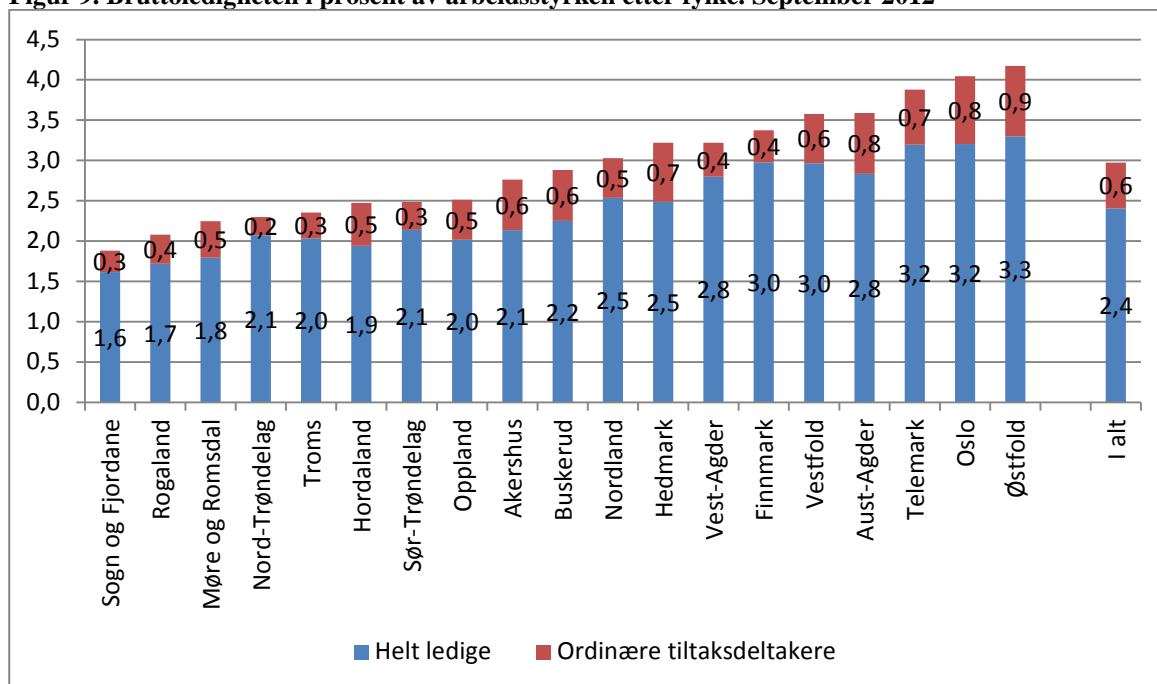
Selv om bruttoledigheten ligger på et høyere nivå i år enn i fjor i Sogn og Fjordane, er det likevel fylket med lavest bruttoledighet som andel av arbeidsstyrken (1,9 %). Østfold (4,2 %) og Oslo (4 %) er fylkene med høyest bruttoledighet som andel av arbeidsstyrken.

Figur 8. Prosentvis endring i bruttoledigheten dekomponert i endring i helt ledige og ordinære tiltaksdeltakere etter fylke. September 2011 – september 2012

Kilde: NAV

Figur 9. Bruttoledigheten i prosent av arbeidsstyrken etter fylke. September 2012

Kilde: NAV

Ledigheten blant arbeidsinnvandrere

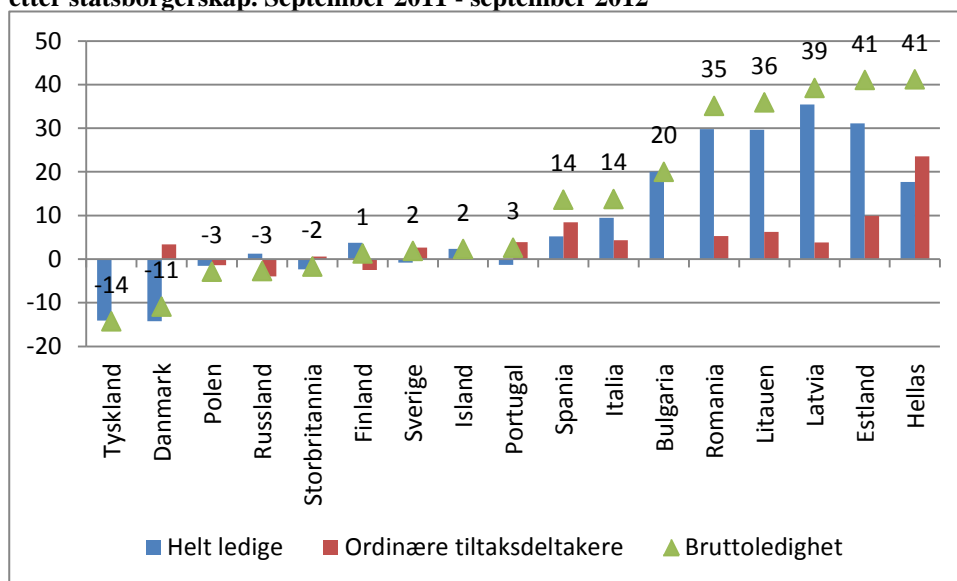
Figur 10 og 11 viser tall for bruttoledighet for statsborgere fra de landene som har hatt høyest arbeidsinnvandring til Norge de siste årene. Bruttoledigheten er størst for polakker (4 200), litauere (1 500) og svensker (1 300). Dette er også landene hvor nettoinnvandringen til Norge har vært høyest de siste årene.

Prosentvis har bruttoledigheten det siste året økt mest for statsborgere fra Baltikum (37 %), Romania (35 %) og Hellas (41 %). Bruttoledigheten for statsborgere fra disse landene er nå på henholdsvis 2 100, 300 og under 50 personer. For statsborgere fra Tyskland (-14 %) og Danmark (-11 %) har bruttoledigheten gått mest ned når det måles i prosent. For de sør-europeiske landene som sliter økonomisk, Spania, Italia, Hellas og Portugal, er nivået på bruttoledigheten betydelig høyere enn for et år siden når det måles i prosent. Nivåene er likevel beskjedne. Det er nå 400 personer fra disse landene samlet som enten er helt ledig eller på ordinære tiltak, og årsendringen er på under 100 personer.

Bruttoledigheten for statsborgere fra Romania eller Polen er i underkant av 400 personer. Dette er 100 personer flere enn på samme tid i fjor.

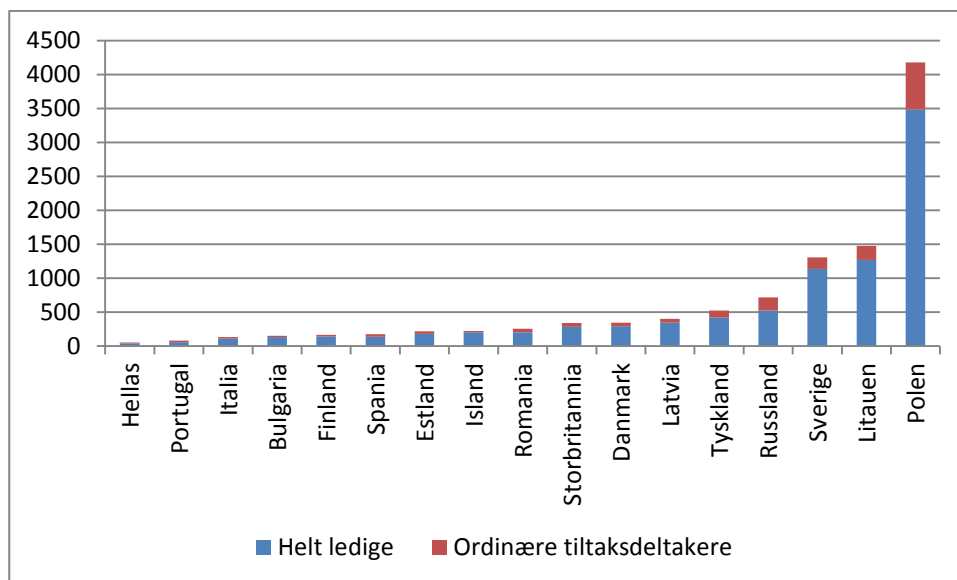

Figur 10. Prosentvis endring bruttoledighet, dekomponert i endring i helt ledige og ordinære tiltaksdeltakere etter statsborgerskap. September 2011 - september 2012

Kilde: NAV

Figur 11. Bruttoledighet dekomponert i helt ledige og ordinære tiltaksdeltakere etter statsborgerskap. Antall personer i september 2012

Kilde: NAV

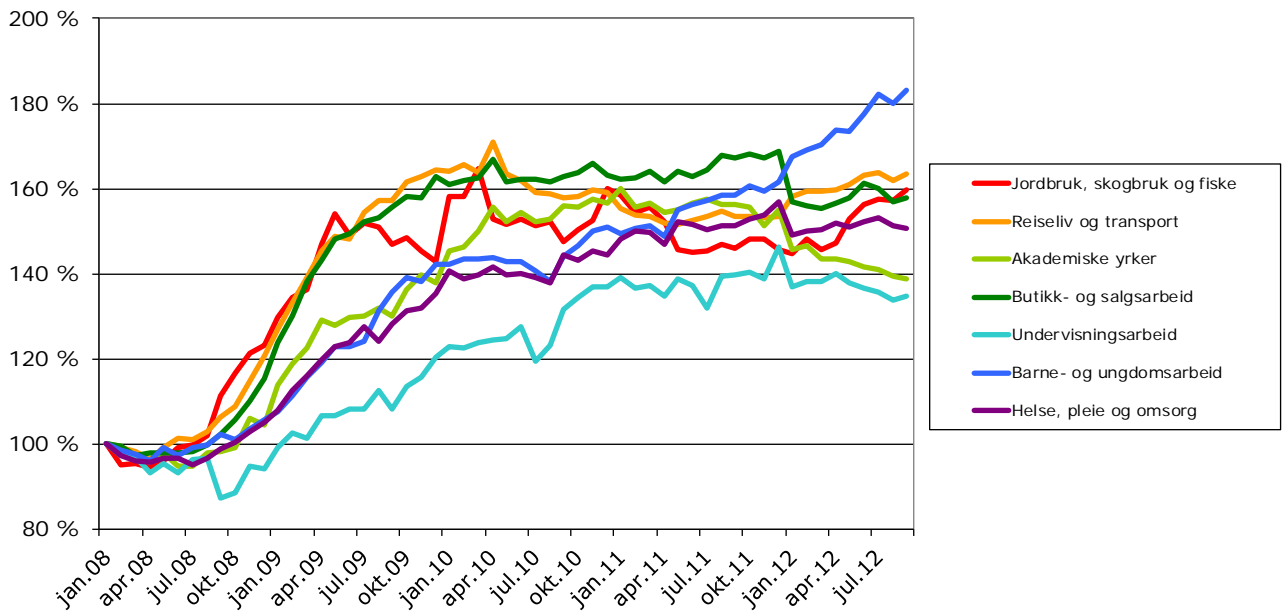
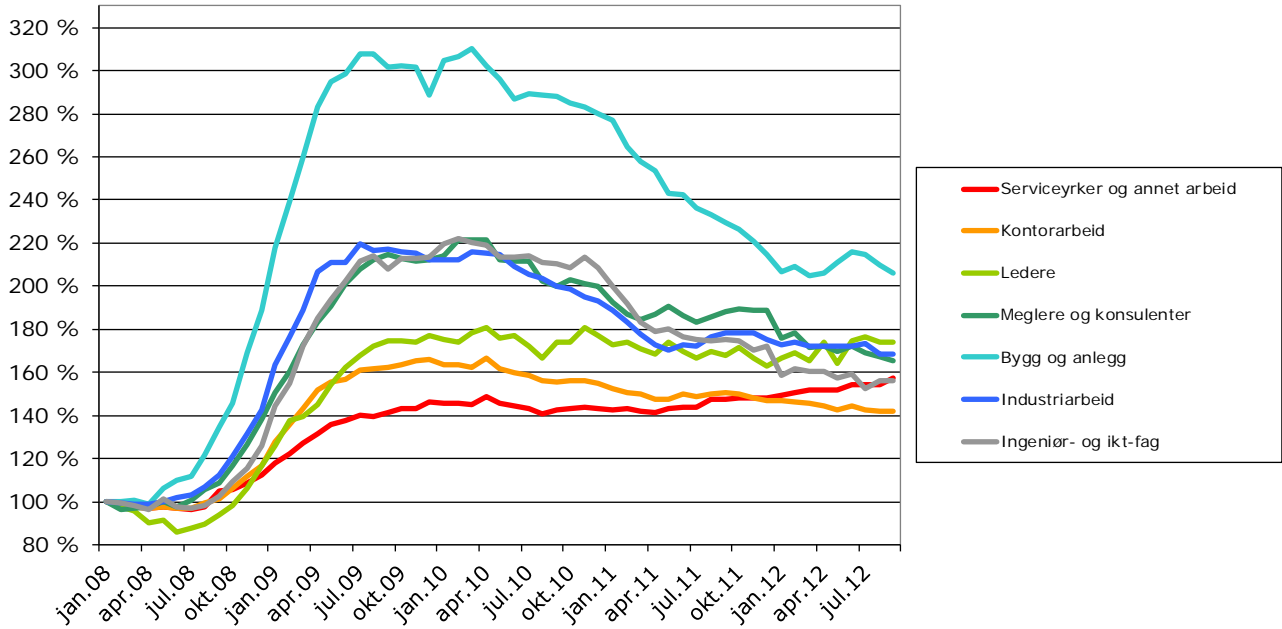
Spesielle forhold ved månedsoppdatering

NAV innførte 9. januar 2012 ny standard for yrkesklassifisering (STYRK 08) i ett av sine saksbehandlingssystemer. Dette har medført et brudd i all arbeidsmarkedsstatistikk som er fordelt på yrke, både for registrerte ledige og statistikken over utlyste stillinger. Det vil bli estimert tall for de 15 hovedgruppene av yrker tilbake i tid, slik at vi kan gi et estimat på endringen fra året før på henholdsvis helt ledige og tilgang stillinger for hovedgruppene av yrker. For mer informasjon om bruddet se "Om statistikken – Arbeidssøkere" www.nav.no:

<http://www.nav.no/Om+NAV/Tall+og+analyse/Arbeidsmarked/Arbeidsmarkedet/Arbeidss%C3%B8kere.1073745818.cms>

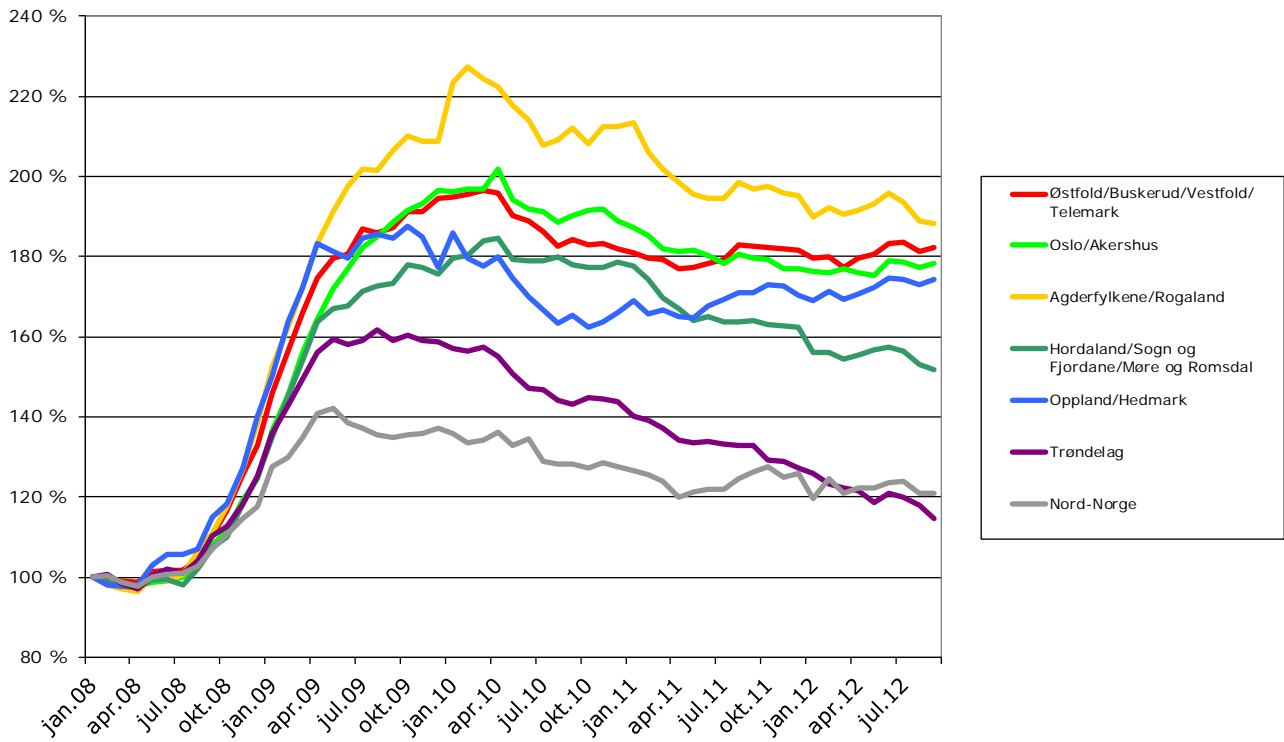
Figurvedlegg

Figur 12 og 13. Utviklingen i summen av registrerte arbeidsledige og ordinære tiltaksdeltakere etter yrkesbakgrunn. Januar 2008 – september 2012. Januar 2008 = 100. Sesongkorrigererte tall

Kilde: NAV

Figur 14. Utviklingen i summen av registrerte arbeidsledige og ordinære tiltaksdeltakere i regioner. Januar 2008 – september 2012. Januar 2008 = 100. Sesongkorrigerte tall

Kilde: NAV